

Teoriden Pratiğe Türkiye Siyaseti

Editörler: Alim Yılmaz & İkrâm Bağcı

ISBN: 978-605-9823-56-2

Liberte Yayınları® | 240

© 2021, Liberte Yayınları®

1. Baskı: Mayıs 2021

Tüm hakları saklıdır. Tamamı veya herhangi bir parçası, hiçbir şekilde fotokopiyle veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz ve dağıtılamaz. Yayınevimiz bunu yapanlar ve buna teşebbüs edenler hakkında kanunî takibat yaptırma hakkına sahiptir.

Yayın Editörü: **Emre Turku**

İç Tasarım: **Abdurrahman Yılmaz**

Kapak Tasarımı: **Serpil Koçtürk**

Baskı: **Vadi Grafik**

Adres: İvedik OSB 1420. Cadde No: 58 Ostim - Yenimahalle, Ankara

Telefon: (312) 395 85 71 - 72 | Sertifika No: 47479

LiBeRtE
yayınevi

Adres: GMK Bulvarı No: 108/16, 06570 Maltepe, Ankara

Telefon: (312) 230 87 03 | Faks: (312) 230 80 03

E-mail: info@liberte.com.tr | Web: www.liberte.com.tr | Sertifika No: 16438

Liberte Yayınları® Liberte Yayın Grubu'nun tescilli bir markasıdır.

Yazarlar

Alim Yılmaz | Prof. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Barbaros Koçak | Araştırma Görevlisi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Barış Aydın | Dr., Siyaset Bilimci

Didem Geylani | Araştırma Görevlisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü

Dilek Zehra Çetinkaya | Doktora Öğrencisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

İkram Bağcı | Dr., Öğretim Görevlisi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu

Muhammet Erdal Okutan | Dr. Öğretim Üyesi, Marmara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi

Orhan Albayrak | Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Haliç Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

Serdar Şahin | Dr., Siyaset Bilimci

İÇİNDEKİLER

Önsöz	11
<i>Alim Yılmaz & Didem Geylani</i>	
Post Truth (Hakikat Sonrası), Global Siyaset ve Türkiye: Metodolojik Bir Yaklaşım	15
Post-Truth Kavramı.....	18
Post-Truth, Demokrasi ve Türkiye Siyaseti.....	30
Sonuç.....	47
Kaynakça.....	51
<i>İkram Bağcı</i>	
Türkiye’de Muhafazakârlığın Siyasal Hayattaki Süreci ve Kurulan Yeni Partilerin Durumu	53
Muhafazakârlık ve Siyasal Alandaki Seyri.....	57
28 Şubat Döneminde Muhafazakâr Siyaset.....	68
AK Parti ve Muhafazakâr Siyaset.....	70
Yeni Kurulan Partiler ve Siyasal Hayatta Son Durum.....	76
Sonuç.....	79
Kaynakça.....	82

Muhammet Erdal Okutan

Türk Laikliğinin Yönü Üzerine Son Dönemin

Alternatif Okuması	87
Laiklikle İlgili Kavramlar	89
Türk Laikliğinin Kısa Tarihçesi	92
Türk Laikliğinin Felsefi/İdeolojik Temelleri	97
Dayatmacı-Pasif Sekülerlik	100
AK Parti Dönemi Politikaları	101
Dayatmacı Sekülerlikten Pasif Sekülerliğe Giden Yol	103
Anayasa Mahkemesi Kararlarında Dayatmacı Laiklik	103
Dayatmacı Laiklik.....	105
Pasif Laikliğe Dönüm Noktası.....	114
Sonuç	119
Kaynakça	123

Barış Aydın

Hep Kahır, Her Daim Çile: 12 Eylül'den Günümüze

Türkiye'de Sosyalist Hareket	127
12 Eylül'ün Türk-İslam Soslu Kemalist Restorasyonundan Bugüne Tarihsel Süreç	128
12 Eylül'den Bugüne Türkiye'de Sosyalist Hareket	134
Kaybın Yarattığı Melankoli ve Geçmişteki Suretine Meftun Türkiyeli Sosyalistler	146
Sonuç	154
Kaynakça	156

Serdar Şahin

Türkiye'de İslamcılığın Serencamı

Türkiye'de İslamcılık Akımının Dönemlendirilmesi	161
İslamlaşma Dönemi	162
Yerlici İslamcılık Dönemi.....	164
Siyasal İslamcılık Dönemi.....	168

İslamcılık ve(rsus) Post-İslamcılık	173
İslamcılık Düşüncesinin Ana Teması: Devlet	176
İslamcılık-Popülizm ilişkisi	179
Sonuç	180
Kaynakça.....	182

Barbaros Koçak

Cumhuriyet Halk Partisi ve “Yeni” Siyaset Arayışı 185

Eski CHP	187
Ecevit ve Boş Gösteren Olarak Düzen	193
1990’lı Yıllarda CHP	198
Yeni CHP	200
CHP’nin Milliyetçilik Açılımı	203
CHP’nin Laiklik Açılımı	208
CHP’de Toplum ve Toplumsal Farkının Açılması	212
Sonuç	215
Kaynakça.....	220

Orhan Albayrak

Saha Çalışmaları ve Etik İlkelerin AK Parti'nin

Seçim Sonuçları Üzerindeki Etkileri 223

AK Parti Siyasî Etik Kurallar Sözleşmesi	229
Akim Uygulaması	235
Ak Platform Uygulaması	236
E-akparti Uygulaması	238
Gençler Buluşuyor Geleceği Konuşuyor Uygulaması	240
AK Parti İstanbul’a Hesap Veriyor! Buluşalım, Konuşalım ..	242
Sonuç	244
Kaynakça.....	248

Dilek Zehra Çetinkaya

Türkiye Toplumuna Ütopya ile Bakmak	251
Ütopyacı Düşünce	255
Ütopyacı Düşüncenin Eleştirileri	259
Karl Marx ve Ütopya	259
Isaiah Berlin ve Ütopya	263
Karl Popper ve Ütopya	268
Ütopyacı Düşünce Savunusu	273
Türkiye’de Ütopyacı Düşüncenin Savunusu	277
Sonuç	286
Kaynakça	288

Önsöz

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE YAŞANAN HIZLI DEĞİŞİM sosyal, siyasal, iktisadî ve kültürel gibi geniş alanlarda ceyran etmektedir. Değişim her dönemin odağında yer alan temel olgudur. Değişime koşut olarak ortaya çıkan sorun ve çözüm önerileri, bu bağlamda takibi zor ama zorunlu çabaları beraberinde getirmektedir. İnsan ilişkiselliğinde gerçekleşen hadiselerin olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilmesi, muhatapların maruz kaldıkları etkiye göre şekillenmektedir. Nitekim iradi olduğu kadar etkileşimin yarattığı tüm süreçler kaçınılmaz olarak farklı değerlendirmeleri gündeme taşımaktadır.

Sosyal olguların kendine has mantığında yer alan belirsizliğin yarattığı yorum farklılığı, anlam derinleşmesini ihtiyaca dönüştürmesi kadar, teorik değerlendirmelerin zorunluluğunu da ortaya koymaktadır. Bu çerçevede vurgulanması gereken husus, fark ve kimlik kavramlarının gizeminde yatmaktadır. Zira birey, grup ve topluma has olan fark, ayrı olmanın, farklı fikirlerin ve tercih-

lerin dayandığı zemindir. Burada yer alan özel anlam kayması uzlaşmanın zorluğundan kaynaklanıyor. Oysa uzlaşma diğer bir gerçek olan aynılığın mantığına dayanır. Aynılıkta kimlik mefhumu yer alır. Bu noktada bilimin, özel olarak da sosyal bilimlerin varmaya çabaladığı açıklık, ütöpik bir karakter taşımaktadır. Yine de anlamayı uzlaşma temelinde mümkün kılan toplumsallık, belli çabaları gündeme getirir.

Sosyal bilimlerin peşinde koştığı ve anlama çabasına girdiği konular bu bağlamda çeşitlilik arz eder. Sosyoloji ve psikoloji gibi deneyselleşen disiplinlerin yanı sıra, siyaset bilimi ve iktisadın da gittikçe sayısallaştığı ve gerçekliği nicelik bağlamında anlamaya gayret ettiği vaka olarak belirmektedir. Öte yandan çağın ruhuna uygun olarak gelişen ölçme-biçme mantığı, esasında modern bilimin dayandığı temel in ifadesidir. Bu noktada ortaya çıkan tepkiler temel yetersizliklere işaret eder. Bu yetersizliğin ana ekseninde sayısallık, nicelik ya da ölçüm yaklaşımının olguyu veya fenomeni sadece görünür olan üzerinden değerlendirmesi ve buna uygun yüzeysel bilim olgusunu var etmesidir.

Tepki bu bağlamda teori ve pratik karşıtlığında ortaya çıkarken, içerik ve biçim sanat, siyaset, edebiyat ve hatta fizik bilimlerinde yarattığı karşıtlık mucibince anlam kazanmaktadır. Anlama ve anlamlandırma çabası “büyük rahatsızlık” metaforunu tedavüle sokmaktadır ve anlamının varoluşsal koşuluna göndermede bulunmaktadır. Zira var oluşun mantığında yer alan evrensellik, yerel olanı içermekle birlikte, hakikatin soyut karakteri gereğince de yerel siyaseti ve diğer insani etkileşimler olan moral ve sosyal yaratımları dışlamak gibi hususiyetler de icra etmektedir. Moderne karşı takınılan her tavır ve bilişsel tutum, kaçınılmaz olarak yine modern mantığı besleyen yakıtı dönüşmek gibi zorunluğu determinizmin bilimsel şablonu içinde meşrulaştırmaktadır.

Buna rağmen, modern/post-modern, yapısalcılık/post-yapısalcılık, iyi/kötü, metin/olgu, doğa/toplum veya güzel ve çirkin gibi antagonizmalar modern bilimsel tahayyülün iç mantığını ifade etmeye devam etmektedir. Mezkûr karşıtlıkları üretken kılmak da mümkündür. Nitekim teoriden pratiğe ya da tersi yönden yapılması muhtemel entelektüel seyahat, böylesine bir amaca matuf olarak yaratıcı kılınabilir. Modern bilim, modern devlet, modern din, modern toplum ve modern bireye duyulan saygı şüphesiz kapsamında adalet ve değer gibi büyük oranda insani olan faktörler bağlamında anlamlıdır. O halde hayat pratiğinde yer alan değer yargılarının dayandığı teorik zemine referansla değerlendirmelerde bulunmak bilimselliğin temel koşulu olmak durumundadır. Anlamak ile olmak arasında yer alan koşullu ilişki, global düzeyde yer alan gelişmeler bağlamında yereli anlamayı gerektirdiği gibi, teoriden yola çıkarak pratiği anlamlandırmayı da zorunlu kılmaktadır.

Zira sosyal teorinin dayandığı temel tezlerden biri olan ve gerçek hayatla felsefenin; teoriyle pratiğin mecz edilmesini ifade eden pratik bilgelik ve *praxis* nihai gelişmeleri anlamak, yorumlamak ve uygulamak bağlamında düşünsel ve yazınsal faaliyeti gerektirir. Bu çerçevede duyulan ihtiyaç *Teoriden Pratiğe Türkiye Siyaseti* başlıklı çalışmamızı şekillendirmiştir. Hakikat-hakikat sonrası tartışmalardan, ütopyaya kadar değerlendirmelerin yer aldığı çalışma, küresel bağlamda Türkiye siyasetini şekillendiren sağ ve sol, sosyalist, İslamcı ve muhafazakâr siyaseti değerlendirmeyi içermektedir. Ayrıca, Türkiye siyasetinin temel kurumsal aktörleri olan Adalet ve Kalkınma Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi üzerine de değerlendirmeler yer almaktadır.

Post-Truth (Hakikat Sonrası), Global Siyaset ve Türkiye: Metodolojik Bir Yaklaşım

Alim Yılmaz*

Didem Geylani**

KAVRAMLAR NEŞET ETTİKLERİ İKLİMİN BAĞLAMINDA oluşmakla beraber, farklı mecralarda evirilerek temayüz ederler. Nihayetinde icra ettikleri görev, açıklayabildikleri olgular ve çözümleme kabiliyetleri nispetince olgunlaşır ve görünmez olurlar. Ancak daima iz bırakma kudretine sahiptirler. Nitekim kadim düşünsel geçmişi olan hakikat (*truth*) ve günceli ancak güncellik bağlamında açıklamaya yarayan “hakikat sonrası” (*post-truth*) ve popülizm gibi kavramların taşıdıkları önem mezkûr açıklama bağlamında önemlidir.

Hakikat, gerçeklik, hayal, görünen, form ve madde gibi kelimelerin oluşturdukları anlam ilişkisi, olguyu açıklamak ve bilgininin temellerini oluşturmak açısından başvuru temel yapılarıdır. Söz ve eylem bağlamında ele alındığında mevzu insan, toplum ve

* Prof. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

** Araştırma Görevlisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü

sosyal düzen ilişkiselliği içinde ele alınmak durumundadır. Zira kadim felsefe gelenekleri insanı doğa, toplum ve kendi eylemi üzerinden anlamaya ve açıklamaya çalışmıştır. Bu yönüyle birey olarak insan, sahip olduğu dil ve bilinç yetkinliğini kendisini ve içinde yer aldığı sosyal ve siyasal yapıyı anlamak ve açıklamak için kullanmaktadır. Bu zorunlu durum bir yandan bireysel varoluşun sunduğu imkân, diğer yandan zorunlu toplumsallık gerçeği, yani sosyal ilişkilerin niteliği değer, düzen, ahlâk, yasa ve yapı gibi somut yaratımları tarihsel süreç içinde var etmektedir.

Siyaset ve siyasetin çerçevesini oluşturan etik kodlar, bireysel hayatın içinde yer aldığı toplumsal kategorilere zorunlu olarak tabidir. Kadim kültürlerden günümüze değişerek oluşan sosyal ve siyasal pratiklerin bir nevi bilincini ifade eden hakikat veya doğruluğun ne olduğuna dair yargılar, dinsel, felsefi ve ideolojik tonlar taşır. Doğrunun ölçüsünü ortaya koymak bilge iddiasının ifadesi olduğundan, insan eyleminin kolektif karakterini ifade eden etik ve politik mülhazalar kaçınılmaz olarak dayandığı doğruluk ya da hakikat anlayışı gereğince somut yapılar ortaya koymayı amaçlar.

Zamanla hakikat söylem düzeyinde kalır ve söylemden retoriğe doğru evrilir. Söylem olarak siyasetin dayandığı hakikat anlayışı esasında tarihsel arka planı olan, gelenek ve dil içinde zamanla somutlaşan yapıların diyalojik yaratımıdır. Burada yer alan geleneksel, dinsel, dilsel ve ideolojik dünya görüşleri, öz bağlamlarında otantik olma özelliği göstermektedir. Bu anlamda sahicilikten söz etmek mümkündür. Evrene, insana, topluma ve devlete dair inanç ve fikirler, bu sahicilik kapsamında oluşur ve döngüsel ya da diyalektik olarak insan ve oluşmakta olan yapı arasında ilişki kurar. İnsan eyleminin dayandığı fikirler siyasal, toplumsal, ideolojik ve dinsel kurum ve pratikleri oluşturduğu gibi, aksi de zorunlu olarak ortaya çıkar. Fikirler somut olan tüm yapıları siyasal ve ahlâki

Kaynakça

- Berlin, I. (2013). *The Crooked Timber of Humanity*. Princeton University Press.
- Bloch, E. (1995). *The Principle of Hope*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Cohen, G. A. (2001). *If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?* Harvard University Press.
- Çaha, Ö. (2001). Türkiye'de Kadın Hareketi Tarihi: Değişen Bir Şey Var mı? *Kadın Bienniali Ekinlikleri Çerçevesinde Türkiye'de Kadın ve Sivil Toplum*. İstanbul.
- Fletcher, C. (1974). *Beneath the Surface: An account of three styles of sociological research*. London and Boston: Routledge & Kegan Paul.
- Hubermann, L. (1968). *The ABC of Socialism*. Modern Reader Paperbacks.
- Kumar, K. (1991). *Ütopyaçılık*. İmge Kitabevi.
- Kumar, K. (2006). *Modern Zamanlarda Ütopya ve Karşıütopya*. Kalkedon Yayıncılık.
- Manuel, F. E., & Manuel, F. P. (1979). *Utopian Thought in the Western World*. Belknap Press.
- Marx, K. (1867). *Capital*.
- Marx, K., & Engels, F. (1846). *The German Ideology*.
- Marx, K., & Engels, F. (1848). *Komünist Manifesto*.
- Neupert-Doppler, A., & Beitz, C. (2018). Critical Theory and Utopian Thought. W. B. B. Best içinde, *The SAGE Handbook of Frankfurt School Critical Theory*, SAGE Publications Ltd.
- Nozick, R. (1974). *Anarchy, State and Utopia*.
- Oral, M. (2019, Nisan 06). *Sosyalizm bir Ütopya mıdır?* Marxist.org: <https://marksist.org/icerik/Kultur/5998/Sosyalizm-bir-utopya>
- Popper, K. (1945). *Open Society and Its Enemies*. Londra: George Routledge&Sons .
- Popper, K. (1986). Utopia and Violence. *World Affairs*, 3-9.
- Sargent, L. T. (1994). The Three Faces of Utopianism Revisited. *Utopian Studies*, 1-37.
- Singer, P. (1975). *Hayvan Özgürleşmesi*.

- Tekeli, Ş. (2004, Eylül 18). *On Maddede Türkiyede Kadın Hareketi*. Bianet:
<https://bianet.org/bianet/kadin/43145-on-maddede-turkiyede-kadin-hareketi>
- Webb, D. (2008). Exploring the Relationship between Hope and Utopia: Towards a Conceptual Framework. *Politics*, 197-206.
- Wilde, O. (1891). *The Soul of Man Under Socialism*. Kessinger Publishing.
- Yorke, C. (2004). The Normative Role of Utopianism in Political Philosophy. *New Thinking*.
- Yumul, A. (2009). Neden - "Radikalizm ve aşırıçılık" araştırması". *NTVMSNBC*.

Özgürlüğün Kitaplığı İnternette...

www.liberte.com.tr

